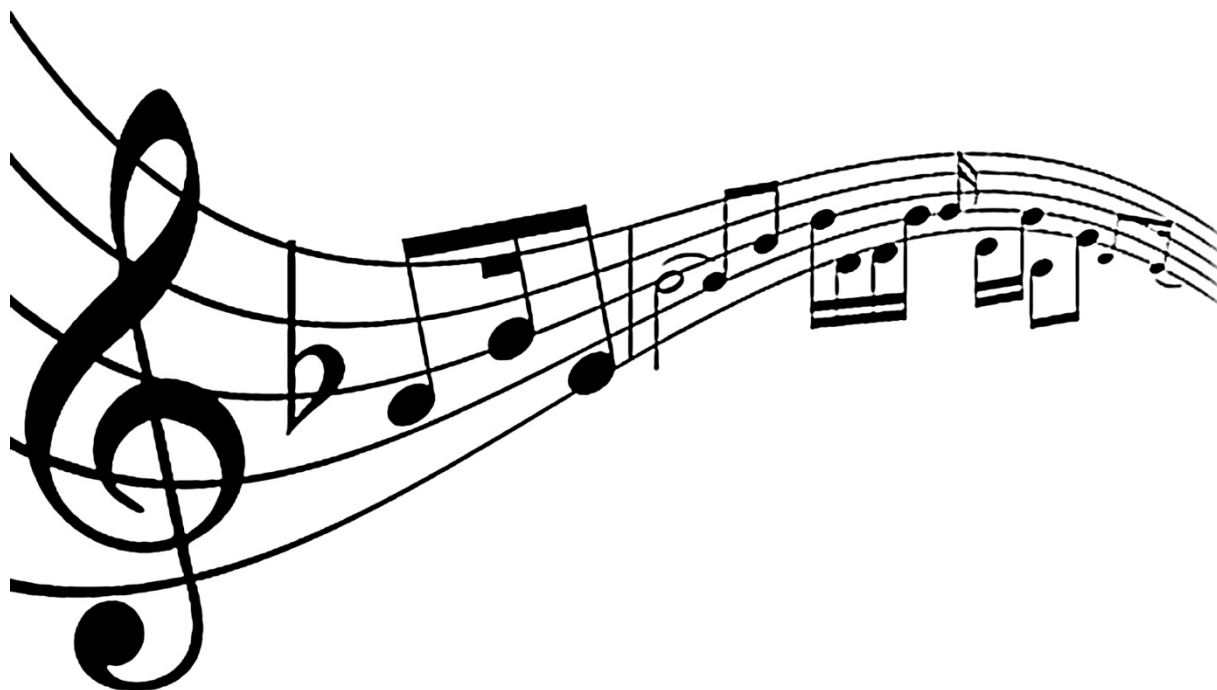

Kulturskolan måste bli coolare

Fler barn och unga till kulturskolan i Vaggeryd

Vaggeryd juni 2019

jaho
KULTUR

Innehåll

Sammanfattning	2
Utredningens förslag till kultur- och fritidsnämnden	2
Inledning.....	3
Metod.....	3
Uppdraget är en motion till fullmäktige	3
Kommunens mål för kulturen i Vaggeryd.....	4
Vad är en kulturskola?.....	4
Kulturskolan i Vaggeryds kommun.....	5
Kulturskolorna i GGVV-kommunerna	6
Ekonomi och avgift	6
Resultat av enkät på hemsidan och intervjuer med elever	7
Projekt måste vara uthålliga	8
Kulturskolan behöver mer samverkan	8
Samverka med skolan.....	9
Samverka med bibliotek, fritidsgårdar och NBV.....	10
Kulturskolan behöver ta till sig ny teknik	11
Kulturskolans organisation har brister	12
Hur kan kulturskolan nå fler?	12
Mer undervisning i grupp	12
Sätt mål för kulturskolan och öka den politiska styrningen	13
Kulturskolecentrum ger bidrag och kunskaper	14
Avslutning.....	15
Bilagor	15
1. Intervjuer.....	15
2. Litteratur.....	15
3. Resultat av enkät	16
4. Kommentarer från enkäten.....	18
5. Terminsavgifter 2018/2019	21

Sammanfattning

I utredningen framträder en bild av en kulturskola som fungerar, ger bra undervisning och som kan genomföra bra arrangemang. Men också en traditionell kulturskola utan nytänkande och utan moderna hjälpmedel. Kulturskolan uppfattas leva ett eget liv utan djupare samarbete med andra enheter inom kultur- och fritidsförvaltningen eller kulturlivet i kommunen. Några kännetecken:

- Traditionell organisation
- Traditionell undervisning
- Svagt inflytande från barn och unga i skolans ämnesval och undervisning
- Ingen närvaro på sociala medier, svag marknadsföring och kommunikation med elever och föräldrar
- Inget stöd av digitala verktyg i undervisningen
- Svagt samarbete med bibliotek och fritidsgårdar
- Svagt samarbete med studieförbund och kulturföreningar
- Otydligt samarbete med skolan
- Svag politisk styrning från nämnden

Utredningen pekar på ett antal områden som kan utvecklas med målet att fler barn och ungdomar ska kunna delta i kulturskolan.

Utredningens förslag till kultur- och fritidsnämnden

1. Kulturskolans budget tillförs 200 tkr från år 2020 för att upprätthålla dagens nivå, alternativt tas konst och bild bort från kulturskolans utbud.
2. Kulturskolan får ett årligt investeringsbidrag på 70 tkr för instrument och teknisk utrustning.
3. Ge förvaltningen i uppdrag att skriva ett gemensamt policydokument med skolan, som ska godkännas av nämnderna.
4. En kulturgrupp med chefer för kulturskola, bibliotek och fritidsgårdar skapas, ansvar kulturskolan.
5. Enheterna omdisponerar vardera 10 000 kronor för gemensamma aktiviteter i kulturgruppen.
6. Uppdra till kulturskolan att skapa ett system för elevernas inflytande.
7. Lyft fram en undervisningsgaranti för att öka förtroendet för kulturskolan.
8. Sätt mål att inom tre år ska kulturskolans gruppundervisning öka till 80 %.
9. Utgå från de nationella målen för kulturskolan.
10. Skriv riktlinjer hur kulturskolan ska nå sina mål.
11. Följ upp riktlinjerna i årliga planer som redovisas för nämnden.
12. Ge kulturskolan i uppdrag att söka bidrag från kulturskolecentrum.

Dessa 12 förslag är inte i någon prioriteringsordning utan utgår från utredningens uppdelning. Nämnden bör ha tålamod i genomförandet, det tar tid att vända en organisation.

Inledning

”Kulturskolan måste bli coolare” står som en sammanfattning av den här utredningen. Citatet kommer från en person som svarade på hemsidans enkät. Cool kan här översättas med häftig, fräck och utmanande. Motsatsen blir otrendig, traditionell och töntig.

Under de senaste åren har en rik flora av utredningar, kartläggningar, rapporter med mera producerats, se litteraturlistan för vidare studier. ”En inkluderande kulturskola på egen grund” (SOU 2016:69) är den viktigaste skriften, utredningen ledde till beslut om mål för kulturskolorna, upprättande av Kulturskolecentrum och statsbidrag till kulturskolorna.

Utredningen utgår från den budget som kulturskolan har idag och avstår från att lägga förslag som är kostnadsdrivande. Däremot menar utredningen att kulturskolan behöver en förstärkning för att klara dagens nivå alternativt stryka någon linje i utbudet.

När det står kulturskolan i texten så avses Vaggeryds kommuns kulturskola.

Metod

Utredningen bygger på inläsning av aktuella texter från bland andra staten (kulturrådet) och SKL (Sveriges Kommuner och Landsting). Statistik har hämtats in från olika källor, exempelvis GGVV-kommunerna och SCB. Information har också hämtats från dagspress och kommunernas hemsidor.

Utredaren har intervjuat lärare och elever på kulturskolan, nyckelpersoner inom kultur- och fritidsförvaltning och nämnd, vidare barn- och utbildningschef, se förteckning sist i utredningen. Under några veckor låg en enkät ute på kommunens hemsida om kulturskolans utbud och hur man kan bredda rekryteringen. Resultatet av enkäten finns med som bilaga. Mer information om kulturskolan finns på Vaggeryds kommuns hemsida.

Jan Holmquist (Jahokultur) har på uppdrag av kultur- och fritidsförvaltningen skrivit utredningen under april maj 2019 för att redovisas för nämnden på junisammanträdet.

Uppdraget är en motion till fullmäktige

Fullmäktigeledamöterna Tuula Ingner (S) och Kenth Williamsson (S) har lämnat in en motion ”Kulturskola för alla” med förslag att kulturskolan får i uppdrag att ta reda på hur fler barn och ungdomar ska kunna delta i kulturskolans verksamhet.

Kommunfullmäktige beslutade 2018-10-29 § 146 att bifalla motionen. Utredningsuppdraget gick sedan till kultur- och fritidsnämnden.

Kulturskolan ska både nå fler och bredare, exempelvis unga från familjer med mindre resurser, unga som är födda utomlands eller unga med olika funktionshinder. Intresset för kultur och konst finns bland de här ungdomarna, men kulturskolan lyckas ofta inte fånga upp det här engagemanget.

Kommunens mål för kulturen i Vaggeryd

Kommunfullmäktiges övergripande mål nummer nio för senaste mandatperioden:
Vaggeryds kommun ska stärka sin position som en god kulturkommun och verka för ett rikt och varierat föreningsliv i hela kommunen.

Ur nämndens kulturpolitiska mål för 2018-2020:
Vaggeryds kommun ska vara en god kulturkommun i samverkan med region, föreningar och civilsamhället med fokus på barn och ungdomar.

Kulturskolan ska bidra till en attraktiv kulturkommun i samverkan med föreningslivet och med fokus på barn och unga.

Barn och ungdomsverksamheten skall särskilt uppmärksammas (nämndens budget 2019).

Vad är en kulturskola?

Kulturskolan har gemensamma drag med skolan men har egna kännetecken som:

1. Frivilligt deltagande på elevens fritid, oftast mot en avgift
2. Ingen läroplan, men staten har sedan 2018 nationella mål.
3. Flexibilitet som utgår från barnets perspektiv och hänsyn till barns och ungas egna intressen.

Musik är av tradition dominerande ämne men under senare år har flertalet kulturskolor breddat sitt utbud med i första hand bild och form, dans samt drama och teater. En del kulturskolor utvecklar linjer för exempelvis digitalt skapande, makerspace, foto/film, litteratur/berättande eller cirkus.

I utredningen "En inkluderande kulturskola på egen grund" föreslås nationella mål för kulturskolan, den ska:

1. Ge barn och unga möjlighet att lära, utöva och uppleva konstuttryck i första hand i grupp.
2. Bedrivs på barns och ungas fria tid.
3. Präglas av hög kvalitet och en konstnärlig och genremässig bredd med verksamhet inom tre eller flera konstuttryck.

4. Tillämpa en pedagogik som utgår från barnets egna erfarenheter och intressen.
5. Ge barn och unga goda förutsättningar att ha inflytande på verksamhetens utformning och innehåll.
6. Ha en hög andel pedagogiskt och konstnärligt utbildad personal.
7. Verka i för verksamheten anpassade lokaler med ändamålsenlig utrustning.
8. Aktivt verka för att kommunens barn och unga har kännedom om kulturskolan och ges likvärdig möjlighet att delta i dess verksamhet.
9. Arbeta i bred samverkan och bedriva en utåtriktad verksamhet gentemot det övriga samhället.

Knappt hälften av kulturskolorna har en kultur- och fritidsnämnd som huvudman, övriga en barn- och utbildningsnämnd eller motsvarande.

Kulturskolan i Vaggeryds kommun

Kulturskolans lokaler finns på Fenix 2 en trappa upp, de delar lokal med gymnasiet och på våningen under finns gymnasiesärskolan. På Fenix 2 finns administration och lokaler för musik, dans, bild och form samt drama och teater. Lokaler för musik finns också på Fågelforskskolan i Skillingaryd. Musikundervisning erbjuds på alla skolor i kommunen. I anslutning till kulturskolan finns Fenixhallen, en multihall för både idrott och kultur med drygt 400 åskådarplatser.

Linje	Antal elever (ca)	Plats	Tendens
Musik	210	Alla skolenheter	Svagt ner
Dans	80	Fenix 2	Ökar
Konst och bild	20	Fenix 2	Stabilt
Drama och teater	10	Fenix 2	Stabilt
Summa elever	320		

Kulturskolan vänder sig främst till barn och unga från årskurs 2 till och med gymnasiet. Dans erbjuds även för yngre.

Fördelning mellan flickor och pojkar i landet är ca 65 mot 35 % men varierar mellan de olika linjerna. Traditionellt lockar dans en övervägande majoritet flickor. Samma förhållande gäller i Vaggeryd.

Kö till undervisningen uppstår ibland vid ansökningstillfällena, särskilt till vissa musikinstrument. Men kulturskolan kan ofta disponera om så alla intresserade får plats.

Kulturskolan har tre inriktningar i sin pedagogik: Grundspår för åk 1-2, utvecklingsspår från åk 3 och fördjupningsspår som är mer individuellt och har mer teori.

Kulturskolorna i GGVV-kommunerna

En enkät skickades ut till GGVV-kommunerna, det saknas nationell statistik över antal elever kommunvis.

Linje/program, antal elever	Gislaved	Gnosjö	Vaggeryd	Värnamo
Musiklinjen	699	140	210	650
Dans	35		80	470
Konst och bild			20	55
Drama och teater			10	106
Film				22
Summa	734	140	320	1 303
Andel elever kultur/musikskola %*	25	10	16	23
Kostnad netto per elev, kronor*	16 655	14 750	10 947	6 028
Satsade kronor per invånare	409	211	251	228

*Andel av grundskola åk 1-9 och gymnasiet (några kommuner endast grundskola)
Gislaved och Värnamo nettobudget exklusive kulturskolechef.

I exempelvis Borgholm har kulturskolan ca 300 deltagare vilket är 36 % av eleverna i grundskolan. Det finns utrymme för fler elever i Vaggeryds kulturskola.

Ekonomi och avgift

Utredningens förslag:

- Kulturskolans budget tillförs 200 tkr från år 2020 för att upprätthålla dagens nivå, alternativt tas konst och bild bort från kulturskolans utbud.
- Kulturskolan får ett årligt investeringsbidrag på 70 tkr för instrument och teknisk utrustning

Kulturskolan har 2019 en nettobudget på 3 503 tkr och därtill kommer elevavgifter på 360 tkr. Kostnaden per elev (251 kr) ligger nära ett genomsnitt för riket (260 kr). Av kommunernas totala driftskostnader går knappt 0,5 % i genomsnitt till kulturskolan, i Vaggeryd är det drygt 0,4 %.

Underskott har under senare år drabbat kulturskolan, 2018 var det ca 190 000 kronor. Verksamheten har dragits ner men kulturskolan klarar ändå sin budgettram. Utredningen föreslår att kulturskolans budget tillförs 200 tkr för att upprätthålla dagens nivå och även orka med utveckling och nytänkande. Alternativt tas konst och bild bort från kulturskolans utbud.

Under 2019 har kulturskolan för första gången på många år ett investeringsbidrag på 700 000 kronor. Utredningen föreslår att kulturskolan årligen får ett investeringsbidrag på 70 tkr för förnyelse av instrument och teknisk förnyelse (digitalisering).

Vaggeryds avgifter ligger nära eller under ett snitt av länets kommuner. Avgifterna är uppdelade efter ålder och grupper och de flesta eleverna ligger mellan 725 kronor (instrument för lite äldre) till 400 kronor (gruppverksamhet) per termin, se bilaga. Det finns även syskonrabatt.

Ser vi till GGVV-kommunerna så ligger avgiften för individuell undervisning från 700 till 850 kronor och grupp på cirka 500 till 600 kronor, men principerna för att ta ut avgifter skiftar kraftigt mellan kommunerna. Att delta i kör eller orkester är gratis i Gislaved och Gnosjö.

Cirka 13 kommuner har en helt avgiftsfri kulturskola, för Vaggeryd skulle detta kräva ett tillskott på 350 000 kronor och på sikt kanske ytterligare förstärkning om elevantalet ökar.

Kostnaden kan vara ett hinder för barn och unga att söka sig till kulturskolan, se exempelvis resultat av enkäten. Men det finns inte något entydigt samband mellan avgiftsnivå och andelen barn och unga i kulturskolan ("En inkluderande kulturskola på egen grund"). Föräldrar är vana vid att betala för barnens fritidsaktiviteter.

Resultat av enkät på hemsidan och intervjuer med elever

Under drygt två veckor under april och maj 2019 låg en enkät ute på kommunens hemsida, se bilaga. Kulturskolans personal uppmanades att informera elever och föräldrar om enkäten. 36 svar kom in, varav 20 föräldrar, 15 andra intresserade men endast en elev. Resultatet bör därför tas med försiktighet. Att kulturen bärs upp av kvinnor märks även här, av de svarande var det fem män och 30 kvinnor. En uppgav inte kön.

Enkäten ville undersöka eventuella hinder för deltagande i kulturskolan och vilka linjer som är populära. Resultat i korthet:

Kulturskolan behöver synas mer ute i samhället och i synnerhet på sociala medier (Facebook, Instagram). Tid är inte ett stort problem för deltagande men för en del är avståndet till Fenix 2 ett hinder. Det är viktigt att ha en kompis i kulturskolan och skolans utbud är godkänt.

Musiken har stort stöd, sedan kommer dans, drama och teater och slutligen konst och bild. Kommentarererna är mer intressanta, en bild framträder av en kulturskola som har svårt att leva upp till dagens utmaningar. Få bort töntstämpeln säger någon. Barn med funktionshinder känner sig inte välkomna. Information till föräldrar är dålig och lektioner ställs in. Många av synpunkterna är viktiga för kulturskolan att arbeta vidare med.

En annan bild av kulturskolan kommer fram i intervjuer med tre engagerade elever i tonåren. De är mycket nöjda med lärare och undervisning, "lärarna är underbara". Sociala medier kan användas mer som information och för marknadsföring. De tror på utåtriktade aktiviteter: cafémusik, spela ute på skolorna och även större arrangemang.

Kulturskolan borde ha något som sticker ut. Är man intresserad så är avgiften inte avgörande, inte heller avståndet till Fenix, menar dessa elever.

Sammantaget: En väl fungerande kulturskola för flertalet elever och omtyckta lärare. Men orostecken finns, varför svarade endast en elev på enkäten. Underlaget är litet men kritiken som förs fram i kommentarerna måste tas på allvar. Kulturskolan bör bli mer cool, mer tidsenlig för att locka fler och bredda rekryteringen.

Vi får inte glömma att kulturskolan gör många bra saker, ett exempel från maj 2019: En hyllningskonsert i Byarums kyrka på en söndag med drygt 100 åskådare. ”Det var stående ovationer från publiken och det blev även ett extra nummer och det var idel lovord till eleverna och musiklärare” (Skillingaryd.nu).

Projekt måste vara uthålliga

Kulturskolan har under de senaste dryga tio åren tagit initiativ till minst fem projekt som går utöver den egna organisationen. Gemensamt för alla är att de efter en tid har upphört och inte lett till några bestående resultat. Sådana erfarenheter leder till projektrötthet och uppgivenhet.

Namn	Målgrupp	Samverkan	Tid
Från Kulturskola till Kulturpedagogiskt centrum	Skola och vuxna	Skolan plus andra aktörer inom kulturområdet	2008-2016
Estetisk och kulturell plattform,	Skolans elever	Skolan	2010-2012
Samarbete Kulturskola, fritid och bibliotek	Unga 10-16 år	Inom förvaltningen	2011-2013
Kulturskola 2015	Skolans elever	Skolan	2011-2015
Mer för fler - hur når vi fler inom kulturområdet (SKL)	Alla	Bibliotek och fritidsgårdar	2017-2018

Satsningar i framtiden bör vara uthålliga och inte av projektkaraktär. Visst kan kulturskolan genom exempelvis bidrag från Kulturskolecentrum pröva nya metoder för att utveckla sin verksamhet och nå nya grupper av barn och unga. Men det måste både hos nämnd och hos kulturskolan finnas en beredskap att fortsätta även efter projektiden.

Kulturskolan behöver mer samverkan

Verksamhet	Målgrupp	Utbud nära kulturskolan	Samverkan kulturskolan
Skolan	Alla med skolplikt, förskola, fritidshem mm	Estetiska ämnen	Främst om lokaler
Biblioteket	Alla	Makerspace	Låg (dans finns)

Ungdomsverksamhet	ca 13 - 17 år	DJ-utbildning, musikproduktion	Låg
Studieförbund	Alla, NBV främst unga	NBV Showdance	Låg

Vilka hinder finns för samverkan;

1. Oklart eller ojämnt förhållande mellan enheterna.
2. Brist på tid för gemensam planering och brist på ekonomiska resurser.
3. Attityder i form av låg prioritering av varandras verksamheter
4. Ingen uppbackning politiskt för samverkan, inget krav på att arbeta tillsammans.

Flera av de intervjuade menar att det finns en ovilja hos kulturskolan att samarbeta.

Samverka med skolan

Utredningens förslag till kultur- och fritidsnämnden:

- Ge förvaltningen i uppdrag att skriva ett gemensamt policydokument med skolan, som ska godkännas av nämnderna.

Skolan menar att det är kulturskolans ansvar att ta initiativ, men de upplever kulturskolan som inåtvänd och traditionell med svag vilja till samarbete. Samarbetet visar sig främst genom att kulturskolan använder skolans lokaler för sin undervisning (utanför Fenix 2). Men skolan ser flera möjligheter till att arbeta mer tillsammans: via fritidshemmen, elevens val, kombinationstjänster inom estetiska ämnen, ansökan till Kulturrådet (Skapande skola), arrangemang i skolorna med mera.

Skolan ser också ett hinder i kultur- och fritidsnämndens/förvaltningens delegationsregler. Det är tungt och tidskrävande att samarbeta när kultur/fritids representant måste gå till sin nämnd för beslut i frågor som skolan tar på förvaltningsnivå.

Samverkan har flera positiva effekter som ("Samverkan mellan skola och kulturskola". SKL):

- Underlätta rekryteringen till kulturskolan och ge kulturskolan höjd status.
- Förbättra undervisningens kvalitet i estetiska ämnen och ge ett bättre utnyttjande av lärares specialkompetens, bättre resursutnyttjande.

Utredningen föreslår att nämnderna för barn och utbildning respektive kultur och fritid beslutar om ett gemensamt policydokument, förslag till punkter:

1. Kulturskolan bedriver sin verksamhet i skolornas lokaler och har tillgång till skolans resurser som lärarum, skrivare och andra hjälpmedel.
2. Kulturskolan medverkar i samråd med skolan vid konserter och olika arrangemang.

3. Innan lärartjänster inom estetiska ämnen annonseras ska samråd ske mellan parterna för eventuell samordning (kombinationstjänster).
4. Kulturskolan besöker skolorna vid öppet hus och liknande tillfällen för att visa upp sig och erbjuda prova på-verksamhet.
5. Kulturskolan medverkar i kulturprojekt i skolan och i elevens val. Samma gäller för fritidshem.
6. Kulturskolan i samverkan med andra aktörer deltar vid ansökningar och genomförande av aktiviteter inom ramen för Skapande skola (bidrag från Kulturrådet).

Samverka med bibliotek, fritidsgårdar och NBV

Utredningens förslag till kultur- och fritidsnämnden:

- En kulturgrupp med chefer för kulturskola, bibliotek och fritidsgårdar skapas, ansvar kulturskolan.
- Enheterna omdisponerar vardera 10 000 kronor för gemensamma aktiviteter.

Biblioteket är långt framme i den digitala världen. Främst gäller det Makerspace på biblioteket i Vaggeryd, en idéverkstad där människor kan mötas, utveckla och skapa tillsammans med andra. Skapandet sker i gränslandet mellan teknik, konst och slöjd (bibliotekets hemsida). Några exempel: Man kan musiksätta film, arbeta i virtual reality (datorsimulerad verklighet), bygga instrument (3d-skrivare) och kulisser till dram/teater. Framförallt kan biblioteket inspirera och visa kulturskolan på den digitala världens möjligheter.

En del unga väljer fritidsgårdar och är ointresserade av kulturskola. Men det finns möjligheter till samverkan. Fritidsgårdarna har små enkla studios som är mycket bokade. På nästa nivå kan de använda kulturskolans studio. En keramikugn på Fenix används lite men kan användas av fler. Kompetens på fritidsgårdarna finns för discjockeyarbete och arrangemang. Där finns också kunnande om hur man kan använda digitala hjälpmedel som Youtube. Film och musik är attraktivt att kombinera, mobilkamerorna gör att alla kan spela in och sprida film och ljud.

Studieförbundet NBV har sedan många år Showdance med cirka 250 ungdomar, de tränar i Fenixhallen. Deras uppträdanden lockar stor publik.

För att få ett kontinuerligt och bra samarbete mellan kultur- och fritidsförvaltningens enheter föreslår utredningen att en kulturgrupp skapas. Gruppen består av chefer för kulturskola, bibliotek och fritidsgårdar. Uppdrag:

1. Chef för kulturskolan ansvarar för att förvaltningens kulturenheter samlas minst två gånger per år, inför terminsstarten.
2. Varje enhet lägger in 10 000 kronor (totalt 30 000) till kulturgruppen för gemensamma aktiviteter
3. Kulturgruppen samverkar och tar initiativ när det gäller skolan och det fria kulturlivet för exempelvis gemensamma arrangemang och medverkan i Skapande skola.
4. Kulturgruppen samordnar och lägger upp marknadsföring av förvaltningens kulturarrangemang.
5. Kulturgruppen har i uppdrag att en gång per år samla alla aktörer inom kulturområdet till ett öppet möte, ett kulturting. (En vidareutveckling av tidigare beslutat kulturting som hålls vartannat år.)

Kulturskolan behöver ta till sig ny teknik

Utredningens förslag till kultur- och fritidsnämnden:

Uppdra till kulturskolan att:

- Skapa ett system för elevernas inflytande.
- Lyft fram en undervisningsgaranti för att öka förtroendet för kulturskolan.

Samhällets digitalisering ger helt nya förutsättningar för kulturskolan. Barn och unga tar del av film, musik och bilder med mobil, padda eller dator. De är duktiga på att hantera sociala medier och internet är ständigt närvarande i barn och ungas vardag. Med hjälp av enkla program kan de skapa egna texter, bilder och/eller musik som läggs ut på internet. Barn och unga är trendkänsliga, olika kulturformer och genrer ändras, upphör eller uppfins. ("En inkluderande kulturskola på egen grund").

Digitaliseringen har ofta medfört att människor värderar det unika kulturarrangemanget, att vara del av en stor publik är en central del av upplevelsen.

Kulturskolan kan inte följa alla de här trenderna, men den kan inte heller ställa sig utanför. Ungdomarna kan själva ge stöd till den äldre generationen men då krävs ett system för de ungas inflytande. I Vaggeryd är även biblioteket ett kunskapsstöd.

I enkätens kommentarer finns kritik mot inställda lektioner. Utredningen föreslår att kulturskolan utvecklar och lyfter fram sin undervisningsgaranti. Eleven garanteras minst ett visst antal lektioner under ett läsår. Om eleven själv uteblir räknas det som genomförd lektion. Får eleven mindre än detta antal lektioner sker återbetalning per förlorad lektion. Frånvaro meddelas till kulturskolan eller till musikläraren direkt.

Kulturskolans organisation har brister

Kulturskolan producerar undervisning på en bra nivå och med omtäckta lärare, men samtidigt finns kännetecknen som hindrar nytänkande och utveckling.

1. Brist på resurser i befintlig verksamhet, resurserna är upplåsta till att driva kulturskolan.
2. Svag styrning från nämnden, lägger stort ansvar på chef och/eller lärare att driva verksamheten.
3. Erbjuder den verksamhet som finns, är inte efterfrågestyrd.
4. Svag samverkan med andra aktörer inom kommun och kulturliv.
5. Använder få eller inga digitala verktyg in sin undervisning.
6. Traditionell marknadsföring utan digitalt stöd.
7. Utvecklingsarbete har låg prioritering, vilket framförallt beror på resursbrist.
8. Oklart förhållande till skolan, kan variera efter rektoreernas intresse och engagemang.

För att komma framåt kan inte nämnden och kulturskolan arbeta med alla de här punkterna. Men genom att se sina brister kan kulturskolan röra sig framåt mot en mer modern, tidsenlig organisation.

Hur kan kulturskolan nå fler?

Kulturskolan har svårt att rekrytera elever med funktionshinder, elever med föräldrar utan högre studier eller från socioekonomiskt svaga grupper, vidare elever med föräldrar med invandrarbakgrund. Detta gäller alla kulturskolor i landet. Många metoder och förslag finns i olika rapporter, främst i utredningen ”En inkluderande kulturskola på egen grund”. Men någon färdig verktygslåda finns inte.

För att nå nya grupper behöver digitala medier samverka med traditionella broschyrer med information och anmälan till kulturskolan. Anmälan eller avanmälan kan inte ske enbart digitalt. Även betalning bör ske via traditionell faktura. Digitaliseringen kan skapa problem för just de grupper som kulturskolan vill prioritera.

Det finns ingen enkel väg till att bredda rekryteringen. Istället får kulturskolan ta många små steg som sammantaget leder mot målet.

Mer undervisning i grupp

Utredningens förslag till kultur- och fritidsnämnden:

- Sätt mål att inom tre år ska kulturskolans gruppundervisning öka till 80 %

Huvuddelen av undervisningen i landets kulturskolor sker som individuell undervisning (en-till-en-undervisning) vilket är dyrt och otidsenligt.

Utredningen föreslår att gruppundervisning blir norm, utan att en-till-en-undervisning överges. Traditionellt är 80 procent individuell undervisning medan gruppundervisning står för 20 %. Utredningen föreslår att kulturskolan vänder på förhållandet, efter tre år ska 80 % vara gruppundervisning. Genom att låta fler spela i grupp, bli eleverna förebilder för varandra och de får ett socialt sammanhang. Genom gruppundervisning får fler tillgång till kulturskolan.

Kulturskoleutredningen föreslår som mål att kulturskolan ska ”Ge barn och unga möjlighet att lära, utöva och uppleva konstuttryck i första hand i grupp”.

Utbudet av linjer kan utvecklas, men det kräver att befintliga ämnen läggs ner eller kraftigt reduceras.

Sätt mål för kulturskolan och öka den politiska styrningen

Utredningens förslag till kultur- och fritidsnämnden:

- Utgå från de nationella målen för kulturskolan
- Skriv riktlinjer hur kulturskolan ska nå sina mål.
- Följ upp riktlinjerna i årliga planer som redovisas för nämnden.

En framgångsfaktor är att kulturskolan får tydliga riktlinjer eller styrsignaler från kultur- och fritidsnämnden. De flesta kulturskolechefer upplever att de har fria händer att utveckla kulturskolan på det sätt de tycker är bäst. (”Kartläggning kulturskolornas behov av stöd”)

Vilka faktorer kan nämnd och kulturskola påverka för att nå målet att bredda rekryteringen?
Förslag till handlingsplan:

1. Marknadsföringen. Kulturskolan måste vara cool. Använd Facebook och Instagram för information och marknadsföring till dels föräldrar, dels till elever.
2. Undervisning ska ske mer i grupp och mindre individuellt. Sätt mål att undervisningen på tre års sikt ska till 80 % ske i grupp och 20 % individuellt.
3. Använd mer digitala hjälpmedel i undervisningen.
4. Skapa metoder för elevinflytande. Eleverna ska vara delaktiga i kulturskolan. Det kan ske via enkäter, samtal och intervjuer. Även föräldrar bör bli mer delaktiga i kulturskolan. Digitala hjälpmedel kan ge stöd. Genom eleverna får kulturskolan impulser till förbättring och förändring.
5. Ha ett strukturerat samarbete med skolan.
6. Ha ett strukturerat samarbete med förvaltningens bibliotek och ungdomsverksamhet.

7. Samverka mer med studieförbund, föreningar och andra aktörer inom kulturområdet.
8. Bredda rekryteringen. Utveckla metoder för att nå unga med olika funktionsvariationer. Erfarenheter finns från andra kommuner.
9. Kulturskolan ska utifrån utredningens förslag årligen skriva en ansökan om bidrag från kulturskolecentrum i samråd med nämndens kulturgrupp.

Strukturerat betyder att samarbetet sker planerat och med kontinuitet. Ett strukturerat arbetssätt får inte övergå i byråkrati utan ska bygga på gemensamma intressen och arbetsglädje.

Kulturskolan gör en årlig plan utifrån dessa nio punkter som rapporteras till nämnden. Efter verksamhetsåret ska en uppföljning ske, som också rapporteras till nämnden.

Kulturskolecentrum ger bidrag och kunskaper

Utredningens förslag till kultur- och fritidsnämnden:

- Ge kulturskolan i uppdrag att söka bidrag från kulturskolecentrum.

Utredningen ”En inkluderande kulturskola på egen grund” (SOU 2016:69) föresår att ett nationellt kulturskolecentrum inrättas som en del av Statens kulturråd. Kulturskolecentrets uppdrag är att stödja den kommunala kulturskolan. I uppdraget ingår bland annat att fördela statliga bidrag, ansvara för statistik och uppföljning, identifiera utvecklingsbehov och främja samverkan mellan kommuner som bedriver kommunal kulturskola och med andra aktörer.

100 miljoner kronor avsattes årligen för att nå utredningens mål. Bidraget ska till exempel kunna användas till att bredda kulturskolans utbud och till särskilda insatser för att nå nya målgrupper, insatser för barn och unga med funktionsnedsättning, särskilda insatser för barn med socioekonomiskt svag bakgrund och utbildning för särskilt intresserade elever. I år 2019 finns 50 miljoner men kriterier för ansökan är inte klara (juni 2019), år 2020 räknar regeringen med att bidraget åter är 100 miljoner.

Nämnden bör ge kulturskolan att utifrån utredningens förslag skriva ansökan om bidrag från kulturskolecentrum. Ett projekt som passar in i profilen är ”Dansa utan krav” för flickor 13-19 år som kultur- och fritidsnämnden behandlat under våren 2019.

Avslutning

Motionens krav på att fler barn och ungdomar ska kunna delta i kulturskolans verksamhet kräver att kultur- och fritidsnämnden tar ett fastare grepp om kulturskolan, vidare att kulturskolans chef tar tillfället att utveckla metoder, samverkan och elevinflytande.

En mycket viktig åtgärd är att kulturskolan blir närvarande på sociala medier (Facebook och Instagram).

Vaggeryds kommun kan vara stolt över sin kulturskola och det finns en spännande framtid.

Bilagor

1. Intervjuer

Ida Wetter, elev kulturskolan

Alexander Aronsson, elev kulturskolan

Malin Holgersson, elev kulturskolan

Jan-Eric Victor, kulturskolchef

Christer Sandén, bitr. kulturskolchef

Sverker Bernhardsson, ordförande kultur- och fritidsnämnden

Tuula Ingner, ledamot kultur- och fritidsnämnden

Kristin Tuomisto, lärare kulturskolan

Lo Claesson, bibliotekschef

Mia Olausson, bibliotekarie (makerspace)

Tommy Wallin, chef för ungdomsverksamheten

Per-Erik Lorentzon, förvaltningschef barn och utbildning

Utredaren har förgäves försökt få kontakt med föreningsliv och studieförbund, som dock avböjt medverkan.

2. Litteratur

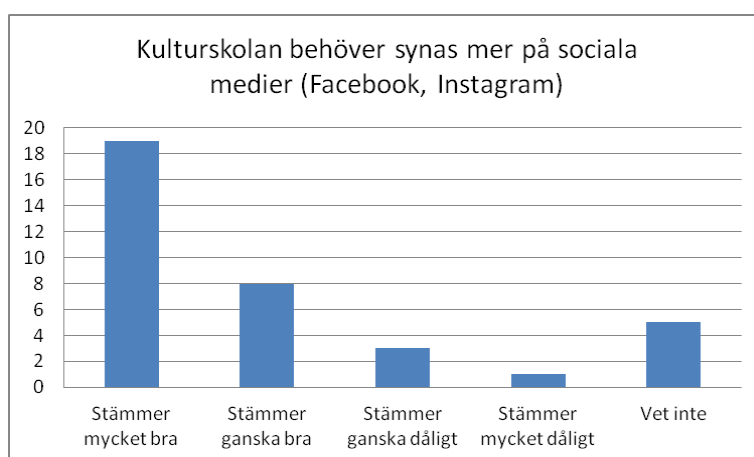
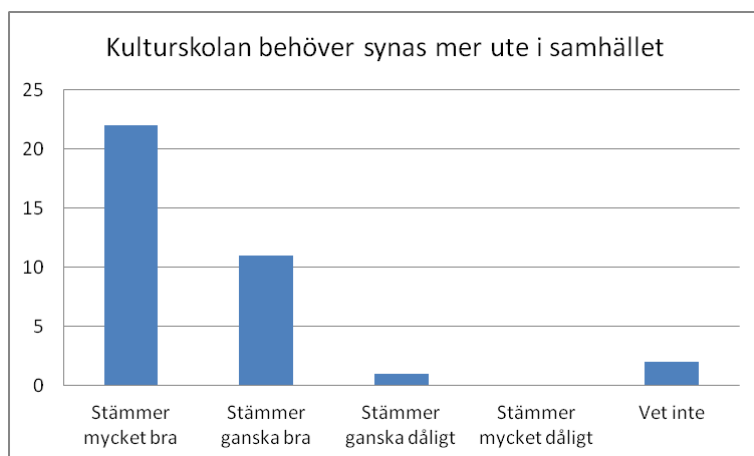
- Eleverna och kulturskolan. En sammanställning av brukarundersökningar från 39 kommunala kultur- och musikskolor. SKL 2016.
- En inkluderande Kulturskola på egen grund, SOU 2016:69.
- En kommunal kulturskola för framtiden - en strategi för de statliga insatserna. Regeringens proposition 2017/18:164.
- Framtida möjligheter för kulturskolan. Resultat av en enkätstudie bland Sveriges musik- och kulturskolor 2018.
- Funktionsnedsättning, funktionsuppsättning – boken om hur vi får en kulturskola för alla, Sveriges Musik- och kulturskoleråd 2011.
- Kartläggning kulturskolornas behov av stöd. Statens kulturråd och Ramböll 2019.

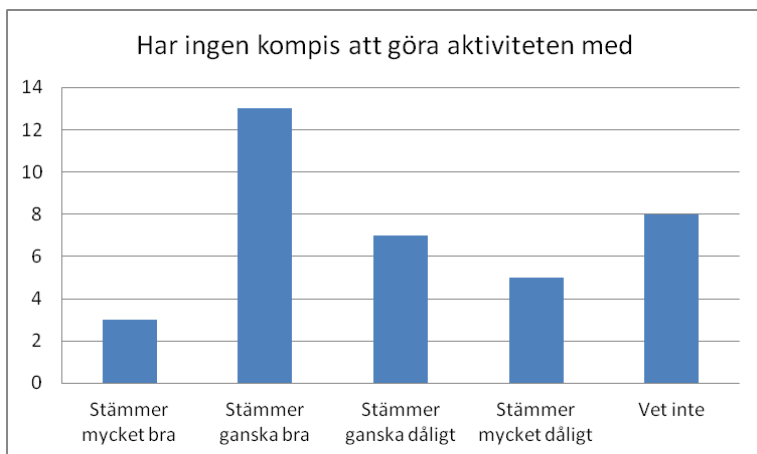
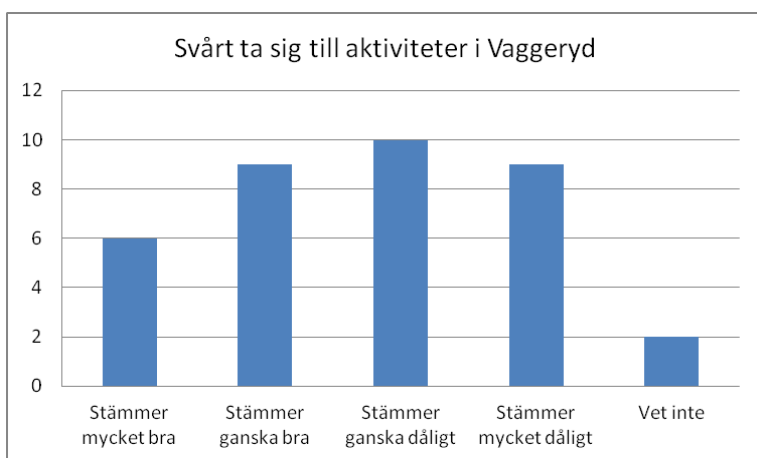
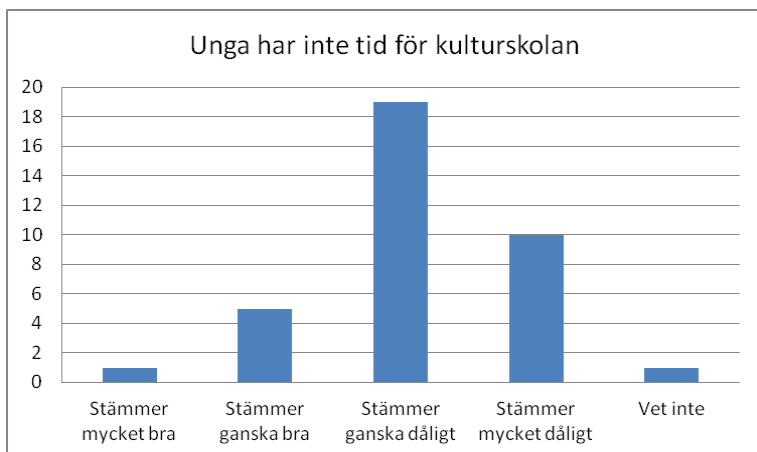
- Kommuners kulturutgifter 1998-2017. Myndigheten för kulturanalys 2018.
- Kulturskola i rörelse. Kartläggning av kulturskolans kompetensbehov. Kulturrådet 2019.
- Kulturskolan i siffror. Statistik om kulturskoleverksamhet för år 2011–2017. Kulturrådet 2018.
- Kulturskolerelatert forskning i Norden. En översikt. Statens kulturråd m.fl. 2019.
- Mer för fler. Erfarenheter från utvecklingsarbete med användaren i fokus. SKL 2019.
- Modell för myndighetsanalyser. Statskontoret 2008.
- Om vi fick bestämma - ge barn och ungdomar en ökad delaktighet i kulturskolan. Kulturskolerådet 2015.
- Samverkan mellan skola och kulturskola. Resultat från enkätundersökning hos landets kulturskolor. SKL 2016.
- Utredning av den framtida kulturskolan. Umeå kommun 2018

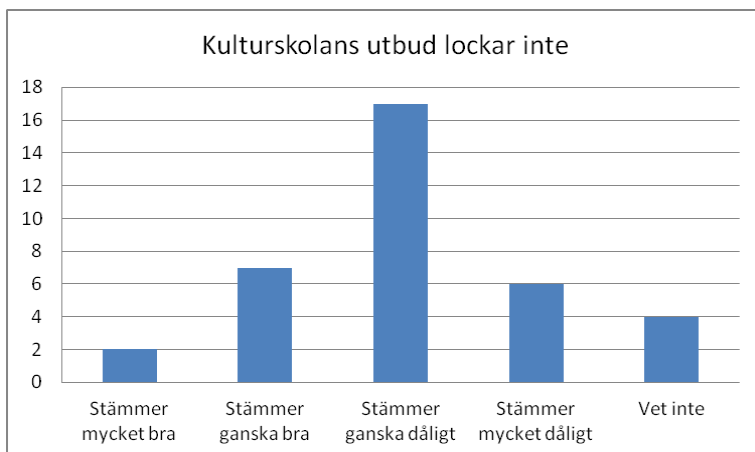
Flertalet skrifter finns för nedladdning på organisationernas hemsidor.

3. Resultat av enkät

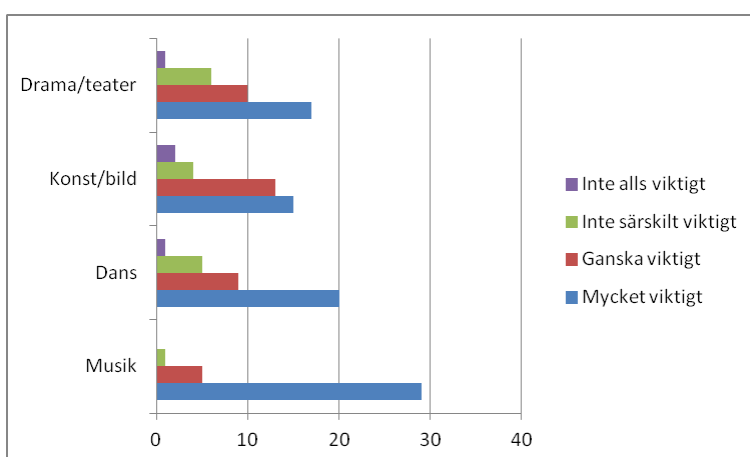
Hur får vi fler barn till kulturskolan? Svara på några påståenden.

Vilka ämnen är viktiga i dagens kulturskola?

4. Kommentarer från enkäten

Svaren är något redigerade, dels för att undvika upprepningar, dels för att inte kunna lokalisera en elev eller en förälder. Enkät svar inom samma område har samlats under en rubrik.

Barn med funktionsvarianter

Försök att starta grupper för barn och ungdomar med olika funktionsvariationer. Har ett barn med detta och hen klarar inte vanliga grupper, tar tid att lära sig. Men skulle ni göra detta så lovar jag att då kommer många.

Som förälder till barn med en diagnos saknar jag helt en ingång till utbudet. Är vi välkomna? finns det tillgång till anpassningar? utbudet skulle i teorin passa mitt barn utmärkt men känner mig för osäker på omgivning och kunskap hos de som håller i kurserna angående barn med exempelvis ADHD eller autism. Här finns det med lite anpassning/öppenhet extremt många barn som skulle komma om deras föräldrar bara kände sig välkomna och inbjudna.

Kostnad och tid

- Kostnaden (flera)
- Dyr att delta, dyrt med instrument.
- Kostnad, otillgänglighet när föräldrar inte har möjlighet att skjutsa.
- Kostnaden men främst tidpunkten när lektion ges.
- Tiderna (flera)
- Oftast är det föräldrarna som inte har tiden att stötta beroende på ålder eftersom många tider krockar med arbetstider.
- Tiden kan vara ett hinder att som förälder hinna hämta på fritids för att hinna i tid till t.ex. dansen.
- Stressade föräldrar som inte hinner/prioriterar att skjutsa till kulturskolan.

Svårt ta sig till kulturskolan

- Svårt att få till aktivitet de tider som erbjuds för barn som bor utanför samhället och inte kan ta sig dit själva.
- Erbjud undervisning i anslutning till skoldagen även i landsbygdsskolorna. Kanske undervisning i grupp på kvällstid för att möjliggöra samåkning.
- Att kunna ta sig dit. Föräldrar måste köra och lektionerna är inte alltid på kvällstid.
- Hade underlättat mycket med undervisning ute på de olika skolorna. Att en lärare åker ut till en skola, istället för att flera föräldrar/familjer ska ta sig till Vaggeryd.
- Hade underlättat om möjligheten fanns att få sin lektion på sin skola. Bor man på landet är enda möjligheten att vi som föräldrar skjutsar. Ibland är det svårt att få till det.

Börja tidigt

- Jag tror att det är viktigt att det finns möjlighet att börja delta tidigt, dvs. redan under förskoleklass då barnen inte redan hittat andra intressen. Finns ju för dans men inte så mycket för musik. Ökad samverkan med skolorna och att kanske kulturskolan kunde stå för någon musiklektion i varje klass varje termin vore en intressant grej att testa.
- Att inte få tillräcklig information om kulturskolan, i de olika åldersgrupperna. Många tror det är försent på högstadiet att börja.
- Visa att det inte är försent!

Mer samarbete och mer marknadsföring

- Mer samarbete med skolorna, så att ALLA elever får chans att prova på!
- Kulturskolan behöver ha ett närmare arbete med grundskola och förskola för att väcka intresse och engagemang. Arbeta på lokal front i de yngre åren om man vill nå bredden. Och spets i de äldre åren.
- Jag skulle vilja se ett bredare utbud, större valfrihet, som kan uppnås genom att samarbeta med de tillgångar som finns i kommunen som t ex Makerspace, ReMida, fritidsgårdarna, museer och föreningar. Låt ungdomarna själva vara med och påverka vad de vill göra. Ett större samarbete med skolorna är nödvändigt för att locka till sig nya elever.

- Kulturskolan måste bli coolare, modernare, mer interaktiv, digital och med i sin samtid. Att inte finnas med i de sociala medierna, att inte ha tid/resurser att berätta om det man gör och varför/storytelling är ett effektivt sätt att sakta tyna bort. Barnen som inte vet att de har en gåva måste kunna hitta dit, genom kompisar eller genom att själva se och förstå att det är roligt. Min egen fantastiskt begåvade ungdom har nu slutat på Kulturskolan för att det ger en "töntstämpel" att vara med - hens egna ord. Och jag och min man är förtvivlade, men vi får inte dit hen längre. Se er runt i länet och inspireras. Det finns många goda exempel på kommunala kulturskolor som med små resurser har skapat en attraktivitet som gör att det är kö till deras verksamheter. Kan de borde Vaggeryds kommun också kunna.
- Nu behövs fullt fokus på att LOCKA NYA DELTAGARE genom att skapa attraktivitet, att få bort töntstämpeln - och att via sociala medier sprida berättelserna om all fin verksamhet som pågår!!! Inte bara lägga ut annonserna på föreställningarna som bara berör redan frälsta, dvs vi föräldrar, släkt och vänner som har barn i verksamheten redan.
- Flera aktiviteter, konsert med biljetter, julkonsert, närvaro på Vaggeryds dag, vår och höstmarknad, mer reklam för aktiviteter i samhälle

Synpunkter på kulturskolan och övrigt

- Barn slutar pga. att kurserna inte håller det som lovas ... de tappar intresse.
- Motivation för elever, mycket frånvaro från personal utan backup.
- Mycket frånvaro på personal, dyr avgift, för många inställda lektioner.
- Önskar att barnet kan få ta igen lektionen en annan dag samma vecka om läraren får förhinder som de gör i Gnosjö kommun.
- Många gånger så har det varit dålig kommunikation mellan pedagoger och förälder. Information har inte levererats.
- Ungdomarna har inte tillräckligt mycket inflytande själva. Det är en väldigt homogen grupp, inget för låginkomsttagare, andra nationaliteter och andra minoriteter.
- Många andra aktiviteter
- Det saknas utrustade replokaler - dvs. någonstans att öva tillsammans utanför kulturskolans verksamhet. Detta ökar intresset för musik i allmänhet. I andra kommuner drivs den typen av verksamhet av studieförbunden i samarbete med kommun.
- Vithetsnorm inom kulturen.
- Starta upp teater gruppen igen!!!!

5. Terminsavgifter 2018/2019

Undervisning	Villkor	Avgift
Musikgrundskola	Fr.o.m. åk 2	400 kr
Blockflöjt	Första året	400 kr
Blockflöjt	Fr.o.m. åk 3	725 kr
Instrumentalundervisning	Inkl. grupp	725 kr
– Enbart grupp	Kör, ensemble, m.m.	400 kr
– Syskonrabatt (musik)	2:a 70 %, 3:e 40 % ...	
Föräldrar- och barndans	2–3-åringar	350 kr
Danslek & dramalek		450 kr
Dans		550 kr
Drama & teater		550 kr
Bild & form	Förskoleklass – åk 2	550 kr
Övrig konst- & bildundervisning		725 kr
Rockband		500 kr
Musikalskolan		500 kr
Instrumenthyra		300 kr

Andra kommuners avgifter finns sökbara på deras hemsidor för jämförelse. Problemet är att kommunerna har egna principer för hur avgifter tas ut, variationerna är stora.